

Sadłowski, Marian

Z historii zabytków hutniczych

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 33/2, 578-579

1988

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

przejawiła się także w fakcie stworzenia przez niego polskiej szkoły histologicznej, co sprawiło, że w końcu XIX wieku Warszawa stała się ważnym ośrodkiem nauk przyrodniczych. Fakt ten dowodzi także wielkich zdolności organizacyjnych Hoyera. Właśnie temu zagadnieniu poświęcony był referat mgr Hanny Bojczuk z Akademii Medycznej w Warszawie, która po przerwie przedstawiła pracę pt. *Henryk Hoyer jako animator życia naukowego*. W swoim referacie prelegentka podkreśliła zdolności organizacyjne Hoyera, wyrażające się m. in. w zgrupowaniu wokół siebie ludzi, podobnie jak on zainteresowanych w badaniach przyrodniczych. Hoyer wszczepiał w nich tak konieczny naukowcom krytycyzm i obiektywizm. Z jego to szkoły wyszli tacy uczeni jak: Strassburger, Laskowski, Nussbaum-Hilarowicz, Henryk Hoyer jun. i inni, którzy działali nie tylko w Warszawie, ale i innych ośrodkach naukowych.

Następnie lekarz Krzysztof Jeziorski z Instytutu Historii Nauk, Oświaty i Techniki PAN wygłosił referat pt. *Filozofia medycyny Henryka Hoyera*, w którym przedstawił główne myśli zawarte w pracach filozoficznych Henryka Hoyera. Zainteresowania filozoficzne Hoyera koncentrowały się nie tylko wokół zagadnień teorii nauki, ale także na znaczeniu metody historycznej w zdobywaniu wiedzy, równorzędności kształcenia teoretycznego i praktycznego, teleologicznej interpretacji zjawisk biologicznych.

Na zakończenie, w dyskusji uzupełniono wiadomości zawarte w wygłoszonych referatach. Głos zabrał także doc. Zdzisław Gajda z Akademii Medycznej w Krakowie, który przedstawił sylwetkę Henryka Hoyera juniora, kontynuatora naukowej myśli swojego ojca.

Cennym uzupełnieniem sesji była zorganizowana przy wydatnej pomocy doc. Janusza Kapuścika i mgr Marka Wagnera z Głównej Biblioteki Lekarskiej mała wystawa, w której przedstawiono fotografie i ważniejsze dzieła Henryka Hoyera seniora.

Krzysztof Jeziorski
(Warszawa)

Z KRAJU

Z HISTORII I ZABYTKÓW HUTNICZYCH

W Stowarzyszeniu Inżynierów i Techników Przemysłu Hutniczego pracuje od przeszło 20 lat Komisja Historii i Ochrony Zabytków Hutniczych. Opiekuje się ona zabytkami hutniczymi przez inicjowanie prac nad zabezpieczaniem obiektów zabytkowych, opiniowanie zabytków oraz organizuje sesje popularno-naukowe poświęcone zabytkom i ich ochronie oraz wydaje opracowania z tej dziedziny o objętości 1 arkusza druku i nakładzie ok. 500 egzemplarzy. Do Komisji należy obecnie 67 osób, głównie z Katowic, ale też z Bielska-Białej, Częstochowy, Kielc, Krakowa i Wrocławia, które zajmują się zagadnieniami historii hutnictwa.

W roku 1987 zorganizowano 3 sesje w hutach obchodzących swoje jubileusze: Huta Zygmunta w Bytomiu-Łagiewnikach — 130 lat, Huta im. Karola Świerczewskiego w Zawadzkiem — 150 lat i Huta Łabędy w Gliwicach — 140 lat.

Z okazji 375 rocznicy wydania w Krakowie dzieła Walentego Rozdzińskiego „*Officina Ferrara*” odbyła się sesja naukowa w Katowicach oraz wydano okolicznościową broszurę i pamiątkową plaketkę.

W 70 rocznicę śmierci węgierskiego inżyniera-konstruktora czadnic Antoniego Kerpelyego, zorganizowało Węgierskie Stowarzyszenie Górników i Hutników (OMBKE) sesję naukową w Miszkolcu z udziałem delegacji naszego Stowarzyszenia i Komisji Historii i Ochrony Zabytków Hutniczych (w dniach 18 i 19 września 1987 r.). Strona polska zorganizowała z tej samej okazji (9 października w Hucie Batory w Chorzowie w której pracują czadnice Kerpelyego) z udziałem Kolegów z Węgierskiego i Austriackiego Stowarzyszenia, sesję z referatami o zastosowaniu czadnic Kerpelyego w hutnictwie żelaza inż. Zygmunta Kaśka, a w hutnictwie cynku dr inż. Emanuela Wilczoka. Odślonięto również tablicę pamiątkową w Hucie Batory oraz wydano pamiątkową plakietę.

W dniach 10 i 11 października br Komisja przeprowadziła lustrację zabytków hutnictwa w Okręgu Staropolskim (woj. kieleckie i radomskie) stwierdzając zakończenie remontu zabytkowego Zakładu Wielkopieczowego w Chlewiskach, zabezpieczenie jako trwała ruina Zakładu Wielkopieczowego w Samsonowie, uporządkowanie i ogrodzenie pozostałości po wielkim piecu w Rejowie. W Mostkach po zakładzie wielkopieczowym pozostał tylko budynek dyrekcji, ale Wojewódzki Konserwator w Kielcach posiada dokumentację fundamentów obiektów hutniczych, znajdujących się pod powierzchnią ziemi. Przy okazji odwiedziono izbę pamięci Suchedniowskich Zakładów Urządzeń Technicznych i inne zabytki w dorzeczu rzeki Kamienna.

Działalność wydawnicza w roku 1987:

a) Wydano opracowane w roku 1986 broszury w nakładzie po 500 egz.: *Początki wytapiania żelaza* — prof. dr J. Piaskowski, *Słownik historyczny hut cynku na ziemiach polskich* — prof. dr J. Jarosz i *Eksploracja złota na Śląsku* — prof. dr R. Sroczyński;

b) Oddano do druku 3 broszury: *Najwybitniejsze zabytki dawnego piśmiennictwa polskiego technicznego hutniczego* — prof. dr J. Piaskowski, *Technologia najdawniejszych przedmiotów z żelaza znalezionych w Polsce (VIII—II w.p.n.e.)* — j.w. i *Ośrodki przemysłu hutniczego w Beskidzie Śląskim i Żywieckim* — mgr Karol Gruszczyk;

c) W przygotowaniu są: *Hutnicze wykopaliska archeologiczne w woj. katowickim* — mgr Teresa Kosmala i *25 wieków kuźnictwa i hutnictwa żelaza w Częstochowskim Zagłębiu Rudonośnym* — mgr. Jerzy Zimny.

Z inicjatywy Komisji, huty wykonały tablice dla Zakopanego w celu oznaczenia *Drogi żelaznej* obecnie zwanej Drogą pod regłami.

Komisja przeprowadza rozeznanie w celu upamiętnienia pierwszego wytopu cynku na Śląsku. W miejscowości Wesola, gdzie ten wytop się odbył, postanowiono tablicę pamiątkową.

Marian Sadłowski
(Katowice)

SESJA WITELŃSKA — TORUŃ 17 WRZEŚNIA 1987

17 września 1987 roku odbyła się w Instytucie Fizyki Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu interdyscyplinarna sesja, poświęcona badaniom nad działalnością naukową i spuścizną rękopiśmienną Witelona, XIII-wiecznego uczonego urodzonego na Śląsku, autora podstawowego dla średniowiecza i renesansu dzieła, podsumowującego całość ówczesnej wiedzy z zakresu optyki, pt. *Perspektywa*, oraz filozoficznego traktatu *De causa primaria poenitentiae et de natura daemonum*.